

Historia neonatologii w Gdańsku

Pierwsze udokumentowane ślady zorganizowanej pomocy położniczej w Gdańsku pochodzą z drugiej połowy XVI wieku. W tym czasie pomoc położnika spoczywała w rękach kobiet. Pierwsza ustawa o położnych w Gdańsku została zatwierdzona przez Radę Miejską w 1781 r. i ustanowiła m.in. urząd przełożonego, którym był lekarz. Pierwszy Zakład Położniczy zlokalizowany w Gdańsku został otwarty w 1804 r. Spełniał on rolę zakładu położniczego dla 20 ciężarnych i jednocześnie prowadził szkolenie 8 uczennic. Jako placówka szkoleniowo-naukowa dzięki dużemu dorobkowi naukowemu (Brunatti, Abegg, Pincus) zyskała rozgłos w całej Europie.

W 1880 r. Szpital obsługiwał 200-300 porodów rocznie, co było niewystarczające dla rozrastającego się Gdańska. Skłoniło to władze miejskie do wybudowania nowego obiektu przy ul. Klinicznej, który otwarto w 1912 r. i nazwano Szpitalem Położnictwa i Chorób Kobiety. Szpital posiadał 124 łóżka dla kobiet i 114 dla dzieci.

Istniejący od ponad 100 lat Zakład Położniczy przeniesiono w jego sąsiedztwo i przekształcono w Szkołę Położnych. W 1920 r. Szpital przemianowano na Miejską Klinikę dla Kobiet (Stadtische Frauenklinik), którą do 1939 r. kierował prof. dr Fusch, a w okresie II wojny światowej jej kierownikiem był prof. dr Granzow. W marcu 1945 r. podczas działań wojennych gmach spłonął.

W październiku 1945 r. ogłoszono dekret o utworzeniu Akademii Lekarskiej w Gdańsku jako pierwszej wyższej uczelni medycznej w Polsce.

W marcu 1946 r. tworzono Katedrę i Klinikę Położnictwa i Chorób Kobiety, której organizatorem i pierwszym kierownikiem był prof. Henryk Gromadzki. Klinika liczyła 120 łóżek dla kobiet i 50 dla noworodków. W styczniu 1947 r. Klinika przeniosła się do odremontowanego po wojnie gmachu przy ulicy Klinicznej. Stan łóżek zwiększył się do 195 dla kobiet, zorganizowano także 110-łóżkowy oddział noworodków i 20-łóżkowy wcześniaków, prowadzony przez dr M. Chajęcką, a następnie przez dr A. Dziedziuszkę.

Prof. H. Gromadzki kierował Kliniką do śmierci, tj. do roku 1952. Tezy zawarte w jego pracy habilitacyjnej stały się podstawą uznawanego obecnie powszechnie twierdzenia naukowego o jałowości jamy macicy podczas fizjologicznego porodu i położu.

W latach 1952-1954 Kliniką kierował prof. January Zubrzycki, dużej wiedzy operator, uczeń starej szkoły wiedeńskiej. Na początku roku akademickiego 1954/1955 prof. J. Zubrzycki odszedł na emeryturę, a na jego miejsce Rada Wydziału Lekarskiego AMG powołała doc. dr. Stefana Metlera z Poznania, który objął kierownictwo Kliniki od 1955 r.

Prof. Metler bardzo dobry organizator i doświadczony klinicysta, przyczynił się wybitnie do dalszego podniesienia poziomu dydaktyczno-naukowego i usługowego Kliniki, czego efektem było m.in. znaczne obniżenie powikłań i śmiertelności dzieci i matek.

W końcu lat 50. XX w. został wprowadzony po raz pierwszy w Polsce zmodyfikowany system *rooming-in* jako rozwiązanie hospitalizacji położnic i noworodków, który znacznie zmniejszył śmiertelność okołoporodową. Odbyło się to w II Klinice Położnictwa i Chorób Kobiety w Gdańsku prowadzonej przez prof. Wojciech Gromadzkiego.

1 stycznia 1971 r. w wyniku reorganizacji z I i II Kliniki utworzono Instytut Położnictwa i Chorób Kobiety z siedzibą przy ulicy Klinicznej. W ramach Instytutu powołano trzy kliniki: Klinikę Położnictwa, Klinikę Ginekologii i Klinikę Rozrodczości. W ramach Kliniki Położnictwa od początku istniał Oddział Noworodków i Wcześniaków, którego kolejnymi ordynatorami byli – dr M. Chojęcka, dr A. Dziedziuszek, dr Z. Arustowicz, dr A. Krywko, dr T. Czajkowska-Łaniecka.

W roku 2002 powstała niezależna Klinika Neonatologii. Pierwszym jej kierownikiem był prof. dr hab. Jerzy Szczapa. Od 1 października 2006 r. do chwili obecnej p.o. kierownika Kliniki jest dr med. Iwona Domżańska-Popadiuk.

Do osiągnięć Oddziału Noworodków przy ul. Klinicznej należy utrzymanie przy życiu pięcioraczek, które urodziły się w 33 tygodniu ciąży. W dniu 12.05.1971 r. drogami i siłami natury urodziło się trzech chłopców i dwie dziewczynki o masie ciała i stanie ogólnym, ocenianym wg punktacji w skali Apgar w 2 min. życia w kolejności porodów: I – 1780 g/ 6 pkt., II – 1380 g/ 6 pkt., III – 2000 g/ 6 pkt., IV – 1710 g/ 6 pkt., V – 1460 g/ 2 pkt. Ciężki piątego stan noworodka był spowodowany wewnątrzmaciczną utratą krwi (przedwczesne odklejanie łożyska). Dziecko otrzymało w pierwszych minutach oraz drugiej godzinie życia transfuzje uzupełniające krwi, po których nastąpiła poprawa. Intensywnego leczenia w pierwszych godzinach życia wymagało również dziecko urodzone jako trzecie z położenia pośladowego. W kilka minut po porodzie wystąpiły u niego zaburzenia oddechowe, nasilające się w ciągu pierwszych godzin życia. W wyniku szybko podjętego leczenia stan jego w następnych godzinach znacznie się poprawił. Ogólny stan pozostałych dzieci był zadowalający, obserwowano jedynie niewielkie zaburzenia adaptacji. Pięcioraczki przebywały w inkubatorach średnio 4-5 tyg. Przez pierwsze 2 tyg. były karmione wyłącznie pokarmem kobiecym. Dla zabezpieczenia przed infekcją noworodki przebywały na sali odizolowanej filtrem (śluzą) od reszty Oddziału. Wymagany do pielęgnacji dzieci personel przebywał w Klinice przez 4 tygodnie w całkowitej izolacji. Przez cały okres pobytu prowadzono systematyczne kontrole badania bakteriologiczne. U wszystkich pięcioraczek w szóstym tygodniu życia stwierdzono cechy wczesnej niedokrwistości. Stosowano leczenie transfuzjami krwi oraz preparatów żelaza i kwasem foliowym. Rozwój psychoruchowy dzieci oceniony był jako zadowalający. Dzieci wypisano z Kliniki w 81 dniu życia, zdrowe o masie I – 3910 g, II – 3480 g, III – 3990 g, IV – 3760 g, V – 3680 g. Ich rozwój psychiczny i fizyczny oceniany sukcesywnie do 18 roku życia był prawidłowy.

Ordynatorem Oddziału Noworodków w tym czasie była Anna Dziedziusko. Obecnie w Klinice Neonatologii pracuje 13 lekarzy:

- dr n. med. Iwona Domżańska-Popadiuk – kierownik
- dr n. med. Iwona Jańczewska
- dr n. med. Jerzy Wojculewicz
- dr n. med. Paulina Kobiela
- dr n. med. Anna Kawińska-Kiliańczyk
- dr n. med. Zdzisław Janowiak
- lek. med. Adam Thrun
- lek. med. Agata Polkowska
- lek. med. Małgorzata Hentschke
- lek. med. Magdalena Jędruszczak-Marko
- lek. med. Joanna Jassem-Bobowicz
- lek. med. Monika Bartosik-Woźniacka.

Klinika prowadzi zajęcia dydaktyczne z zakresu fizjologii i patologii noworodka dla studentów IV roku Wydziału Lekarskiego polskojęzycznych i anglojęzycznych English Division oraz dla studentów kierunku położnictwa na Wydziale Nauk o Zdrowiu, a także na Wydziale Logopedii Uniwersytetu Gdańskiego. Przeprowadza szkolenia podyplomowe dla stażystów oraz lekarzy specjalizujących się w neonatologii i pediatrii. Organizuje też kursy specjalizacyjne z zakresu fizjologii i patologii noworodka. Klinika jest jednym z dwóch w woj. pomorskim ośrodków III stopnia referencyj-

ności w zakresie czynności diagnostyczno-leczniczych dotyczących noworodka.

Prowadzone projekty badawcze:

1. Diagnostyka zakażeń u noworodków.
2. Nowe techniki wspomaganie wentylacji, ocena nieinwazyjnego wspomaganie wentylacji u noworodków metoda Infant Flow Advance.
3. Ocena wspomagającego działanie NO u dzieci z nadciśnieniem płucnym.
4. Wczesne wykrywanie niedosłuch u noworodków metodą przesiewową.
5. Leczenie bólu, metody nie farmakologiczne i farmakologiczne.
6. Badanie pokarmu kobiecego i opracowanie metod przechowywania, zapewniających utrzymanie najważniejszych właściwości pokarmu kobiecego.

Od stycznia 2018 r. Klinika Neonatologii prowadzi profilaktykę zakażeń RSV u wcześniaków w ramach programu ministerialnego.

Kierownik Kliniki dr Iwona Domżańska-Popadiuk pełni też funkcję konsultanta w dziedzinie neonatologii w województwie pomorskim od 1 stycznia 2014 r. Wcześniej tę funkcję pełniły dr med. Tamara Czajkowska-Łaniecka i dr med. Alina Bielawska-Sowa.

dr Iwona Domżańska-Popadiuk,
kierownik Kliniki Neonatologii

